

LATVIJAS REPUBLIKAS FISKĀLĀS DISCIPLĪNAS PADOME

Reģ.nr. 90010248231, Smilšu ielā 1-512, Rīgā, LV-1919

E-pasts: fiskala.padome@gmail.com

**Fiskālās disciplīnas padomes
Potenciālā un nominālā iekšzemes kopprodukta novērtējuma darba grupas
protokols Nr. 2 (25)**

Rīgā

2025.gada 06.jūnijā.

Sanāksmi vada:

Fiskālās disciplīnas padomes loceklis, Potenciālā un nominālā iekšzemes kopprodukta novērtējuma darba grupas (turpmāk – IKP DG) vadītājs J.Priede

Piedalās:

Fiskālās disciplīnas padomes priekšsēdētāja	I.Šteinbuka
Fiskālās disciplīnas padomes loceklis	A.Jakobsons
Fiskālās disciplīnas padomes loceklis	U. Kāsiks
<i>Sekretariāts –</i>	
Fiskālās disciplīnas padomes sekretārs	N.Malnačs
Fiskālās disciplīnas padomes makroekonomikas eksperts	V.Zaremba
Fiskālās disciplīnas padomes fiskālo risku eksperte	I.Vepakovska
Fiskālās disciplīnas padomes jurists	I.Jansone

Pieaicinātās personas uz 1. darba kārtības punktu:

Latvijas Bankas Monetārās politikas pārvaldes Makroekonomikas analīzes daļas galvenā ekonomiste	D.Paula
---	---------

Sanāksmi protokolē:

Fiskālās disciplīnas padomes jurists

I.Jansone

Sanāksme sākas plkst. 09:00 un notiek tiešsaistes videokonferenču platformā *MS Teams*.

Sanāksmes atklāšana – I. Šteinbuka atklāj sanāksmi un dod vārdu Dainai Paulai.

1. Latvijas tautsaimniecības attīstības bāzes scenārijs, t.sk. potenciālā IKP pieaugums un pieņēmumi par izlaides starpību

Ziņo: D.Paula

D.Paula informē, ka atjaunotās IKP prognozes nupat tika apspriestas ECB sanāksmē un tiks publiskotas 10. jūnijā. Šajā darba grupas sanāksmē viņa sniedz pārskatu par galvenajām aktualitātēm Latvijas ekonomikā 2025. gada pirmajos mēnešos, kā arī par pirmā ceturkšņa IKP struktūru.

Ziņojuma sākumā D.Paula norāda uz būtiskākajiem tautsaimniecību ietekmējošajiem faktoriem.

Makroekonomiskie rādītāji liecina par stagnāciju – IKP pieaugums pēdējos gados svārstās ap 0%. Vienlaikus procentu likmju samazināšanās ir veicinājusi uzkrājumu pieaugumu, tostarp depozītu apjoma kāpumu. Oktobrī gaidāmi detalizēti dati par nacionālajiem kontiem, tostarp bruto uzkrājumiem.

Uzņēmējdarbības vidē vērojama stabilizācija – pēc būtiska krituma uzņēmumu dzīvotspēja

ir nostiprinājusies, un vidējie ROE rādītāji 4. ceturksnī vairs nekrītas. Investīciju aktivitāte koncentrējas uz iekārtu iegādi un būvniecību, īpaši infrastruktūras objektos, piemēram, tiltos un tuneļos, kas, iespējams, saistīti ar militārās infrastruktūras attīstību.

Vienlaikus pakalpojumu un preču eksports uzrāda atkopšanās pazīmes. ASV noteiktie savstarpējie tarifi tēraudam un alumīnijam ir radījuši neskaidrību starptautiskajos tirgos. Lai gan Latvijas galvenie tirdzniecības partneri – Lietuva un Igaunija – ir mazāk iesaistīti piegādes ķēdēs, kas saistītas ar ASV, pastāv netiešas ietekmes risks caur Vāciju un Poliju. Tomēr kopumā tiek prognozēts, ka šo tarifu izmaiņu ietekme uz Latvijas eksportu būs ierobežota.

Inflācijas attīstību joprojām būtiski ietekmē pakalpojumu un pārtikas cenu izmaiņas. Tirdzniecības apgrozījums kopumā stagnē, izņemot auto tirdzniecību, ko ietekmē nodokļu politika Igaunijā. Aprīļa patēriņa cenu pieaugumu daļēji varētu skaidrot ar sezonāliem faktoriem – Lieldienām un valsts brīvdienām, kad tradicionāli pieaug patēriņš. Pieaug arī pakalpojumu cenas.

Pamata inflācija Latvijā saglabājas virs Eiropas Savienības vidējā līmeņa, taču tā ir būtiski samazinājusies salīdzinājumā ar iepriekšējiem gadiem.

Darba tirgū Latvija saglabā konkurētspējas priekšrocību, pateicoties zemākām darbaspēka izmaksām salīdzinājumā ar ES un Baltiju. Lai gan bezdarba līmenis nav augsts, pastāv būtiska atšķirība starp reģistrēto un faktisko bezdarbu. Daudzi bezdarbnieki neregistrējas Nodarbinātības valsts aģentūrā, jo nekvalificējas bezdarbnieka pabalsta saņemšanai, vai arī bezdarbnieka pabalsts ir pārāk zems, lai motivētu reģistrēties bezdarbnieka statusā.

Attiecībā uz ekonomikas potenciālu D.Paula norāda, ka to negatīvi ietekmē demogrāfiskās tendences, kas kavē izaugsmi. Izlaides starpība šobrīd ir negatīva, un pēc prognozēm tā saglabāsies negatīva arī 2026. gadā. Tiek lēsts, ka 2027. gadā izlaides starpība varētu izlīdzināties un sasniegt nulles līmeni.

U. Kāsiks jautā par darba samaksas tendencēm, un kāpēc ir samazināta darba samaksas pieauguma prognoze 2025. gadam. Otrs jautājums ir par aizsardzības izdevumu ietekmi uz budžetu.

D.Paula komentē, ka darba samaksas pieauguma prognozes samazināšana ir saistīta ar valdības pieņemto atalgojuma pieauguma ierobežojumu 2,6% apmērā publiskajā sektorā, ņemot vērā fiskālās iespējas. Savukārt aizsardzības izdevumu kāpums no 4% uz 5% IKP ir apspriests, taču tā īstenošana var būt pakāpeniska un tiks izmantotas visas fiskālā ietvara atļautās iespējas. Šos lēmumus ietekmē gan tautsaimniecības apstākļi, gan valdības spēja rīkoties atbilstoši budžeta ierobežojumiem.

N. Malačs uzdod jautājumu par mājsaimniecību patēriņu, kā tas tiek pētīts un vai tiek uzskaitītas arī "Revolut" transakcijas?

D. Paula: patēriņa apjoma novērtēšanai izmanto vairākus datu avotus, neaprobežojoties tikai ar maksājumu karšu statistiku. Šī pieeja ļauj iegūt daudzpusīgu un precīzāku priekšstatu par faktisko patēriņu valstī.

Datu avoti ietver:

- Ražošanas pusi, piemēram, apgrozījuma datus pārtikas veikalos vai frizētavās, kas tieši atspoguļo patēriņu;
- Ienākumu pusi, kas ļauj analizēt patēriņa iespējas atkarībā no iedzīvotāju ienākumiem;
- Importa datus, kur preces tiek klasificētas kā kapitāla vai patēriņa preces.

Piemēram, pat ja iedzīvotāji aptaujās norāda, ka nelieto noteiktas preces (piemēram, alkoholu vai cigaretes), pārdošanas apgrozījuma dati liecina par pretējo. Importa dati palīdz izsekot preču plūsmām – ja tās netiek reeksportētas, tās tiek uzskatītas par patērētām vietējā tirgū.

Maksājumu karšu statistika ir detalizētāka nekā publiski pieejamie dati. Sabiedrībai pieejamie rādītāji atspoguļo tikai maksājumus ar Latvijā izdotām kartēm (izdošanas puse). Taču ir arī dati par maksājumu pieņemšanas pusi – tie ietver visus maksājumus, kas veikti Latvijā, arī ar ārvalstīs izdotām kartēm (piemēram, "Revolut").

Šie maksājumi ar ārvalstu kartēm tiek iekļauti mazumtirdzniecības un pakalpojumu sek-

tora statistikā, tādējādi tie netiek ignorēti un sniedz pilnīgāku priekšstatu par patēriņu Latvijā.

V. Zaremba uzdod divus jautājumus, kas saistīti ar investīciju dinamiku. Pirmais jautājums attiecas uz Eiropas Komisijas prognozēm, kurās novērtēts negatīvs investīciju devums IKP pieaugumā 2025. gadā. Otrais jautājums vērsts uz investīciju struktūru – vai ir pazīmes, ka uzņēmēji mērķtiecīgi investē iekārtās un tehnoloģijās, kas ļauj risināt darbaspēka trūkuma problēmu, t.i., automatizācijā un cilvēkresursu aizstāšanā ar tehnoloģijām, vai vairāk tā ir vērsta uz iekārtu modernizāciju, nomainot vecās iekārtas?

D. Paula atbild, ka Eiropas Komisijas prognozēs patiešām redzams negatīvs gada investīciju rādītājs, un arī nacionālie dati varētu izskatīties vāji, lai gan, iespējams, ne tik izteikti. Šī tendence lielā mērā skaidrojama ar zemo bāzes efektu, kas radies investīciju krituma dēļ iepriekšējā gada otrajā pusē. Tādējādi, pat ja šobrīd ceturkšņa griezumā investīcijas pieaug, gada kopējais rādītājs var saglabāties vājš, ja turpmākajos ceturkšņos nebūs izteikta izaugsme.

Pirmajā ceturksnī investīciju datus bija vērojami daži pozitīvi pārsteigumi, īpaši publisko investīciju jomā. Tomēr sezonāli korigētie dati uzrāda arī neizskaidrotu komponenti, kas nākotnē varētu tikt pārskatīti.

Runājot par investīcijām iekārtās, D. Paula norāda, ka, lai gan nav pieejama iekšēja informācija, sarunās ar uzņēmējiem izskan, ka investīcijas galvenokārt tiek veiktas ražošanas modernizācijā un automatizācijā, nevis tikai nolietoto iekārtu nomaiņā. Šie ieguldījumi neietver transportlīdzekļus, kuru imports iepriekšējos gados bija augsts (piemēram, vilcieni), bet 2025. gada pirmajā ceturksnī šāds pieaugums nav novērots.

Galvenie motivējošie faktori ir:

- ražošanas procesu modernizācija,
- ražošanas jaudu paplašināšana,
- darbaspēka trūkuma risināšana ar automatizācijas palīdzību.

Uzņēmēju aptaujas, tostarp no Eiropas Komisijas, liecina, ka investīciju mērķi bieži ir jaukti – gan nolietoto iekārtu nomaiņa, gan modernizācija un jaudu paplašināšana. Tomēr pēdējā laikā, ņemot vērā saspringto situāciju darba tirgū, arvien lielāka nozīme ir automatizācijai un procesu efektivitātei.

Klātesošo diskusija par darba kārtības tēmu.

Nolēma:

1.1. Pieņemt zināšanai Latvijas Bankas prezentāciju par aktualitātēm Latvijas ekonomikas attīstībā.

I.Šteinbuka – par;

J.Priede -par;

U.Kāsiķis -par.

Sanāksmi slēdz plkst. 11.00.

2025.gada 06.jūnijā.

Fiskālās disciplīnas padomes priekšsēdētāja

I.Šteinbuka

Sēdes sekretārs

I.Jansone